

Heerewaarden

6,5 of 13

Heerewaarden ligt veilig en hoog op een zandige afzetting tussen de Maas en de Waal. Dankzij een open verbinding tussen beide rivieren groeide het dorp uit tot een belangrijk handels- en vissersdorp. Er waren vroeger twee natuurlijke verbindingen tussen de Maas en de Waal; het Waalsche Gat en het Voornsche Gat. Beide liggen ten oosten van Heerewaarden en zijn later door lage dijken afgesloten. Zo ontstonden overlaten, waardoor het Waalwater bij hoge waterstanden weg kon stromen naar de Maas. Ten westen van Heerewaarden lag een derde verbinding tussen beide rivieren, het Gat van Sint Andries. Die werd echter door mensenhanden gegraven.

De lange en korte wandeling beginnen bij het Bezoekerscentrum 1. We steken de drukke Van Heemstraweg over en komen op de Heerewaardense Afsluitdijk 2. Op de plek waar de route de Waaldijk verlaat, kunt u nog even doorlopen. Via de Waaldijk bereikt u een gedenkmonument. In de bossage achter de parkeerplaats ligt het nieuwe Fort Sint Andries 3. Hier groeven de Spanjaarden in 1599 een verbinding tussen Maas en Waal, het Gat van Sint Andries. Ter verdediging werd Fort Sint Andries gebouwd. Eind 18e eeuw nam het

nieuwe fort de verdediging over. Bij het nieuwe fort staat een toren, die tijdens de Koude Oorlog fungeerde als militaire observatietoren. Iets verder ligt Kanaal Sint Andries, in 1930 gegraven ter vervanging van de oude, deels verzande doorgang. We steken de drukke Van Heemstraweg over. Rechts van de Heggeldijk kijkt u uit over de Buitenpolder Heerewaarden 4, een buitendijks gebied dat zich als nieuwe natuur ontwikkelt. Een vrije wandeling is mogelijk. De contouren van het oude Fort Sint Andries zijn in het landschap terug gebracht.

Over de Maasdijk wandelen we naar Heerewaarden. Aan de oplopende weg is te merken dat het dorp op het hoogste punt van een opwas (verhoging in het landschap) ligt. Het oude gemeentehuis van Heerewaarden 5 is te vinden aan de Hogestraat 26. Een gevelsteen toont het voormalige gemeentewapen. Veerstraat 13 is een oude visserwoning 6. Dat is te zien aan de gevelsteen (met snoek) boven de deur. Een zwarte gevelsteen markeert de hoogste waterstand tijdens de watersnood van 1926. In de 'toanhut' 7 op de hoek Veerstraat-Maasstraat werden de visnetten met een hars verduurzaamd. Een trap daalt af naar het haventje van de vroegere riviervissersvloot.

Korte route 6,5 km

De korte route is geheel verhard en geschikt voor rolstoelen. De inkortlus is niet bewegwijzerd. Voor de korte route op het Buitenpad linksaf de Heerewaardensestraat in (i.p.v. rechtsaf zoals de routebordjes aangeven). Direct rechtsaf de Noorderhoek in 8, een straatje met karakteristieke vissershuisen. Noorderhoek wordt later Singel. Van Heemstraweg oversteken en weg vervolgen (= Molendijk). Op de Waaldijk routebordjes weer volgen.

De lange route gaat richting voormalig Fort De Voorn. Fort De Voorn 9 stamt uit de 80-jarige oorlog en ligt op een opwas tussen het Waalsche en het Voornsche Gat. We wandelen over de wallen van het fort. Na de Van Heemstraweg en de Waaldijk lopen we de uiterwaard in. De Kopse Boom 10 is de oudste zwarte populier van de omgeving. Hij breekt kruierend ijs en was een baken voor de scheepvaart. Via de dijktrap steken we de Afsluitdijk weer over en lopen terug naar het Bezoekerscentrum.